

Restoration of active raised bog – Lille Vildmose

Aalborg arealforvaltning
J.nr. NST-4160-00265
Ref. skn
Den 10. november 2011

Referat fra møde i styregruppen for LIFE Lille Vildmose

Dato: 26. oktober 2011

Deltagere:

Kirsten Lund Andersen (KLA), Aalborg Kommune
Anders Skov (AS), Aage V. Jensen Naturfond
Leif Skov (LS), Aage V. Jensen Naturfond
Bendt Egede Andersen (BEA), Naturstyrelsen Aalborg
Roar S. Poulsen (RSP), Aalborg Kommune
Jacob Palsgaard Andersen (JPA), Aage V. Jensen Naturfond
Søren Kjær (SK), Naturstyrelsen Aalborg, *referent*

-----OOOO-----

1. Emner til eventuelt

Følgende emner blev tilføjet dagsordenen:

- Status på fredningsgodkendelsen
- VVM – møde med NST Aarhus
- Kontakt til Agri Nord
- Opstartsmøde med EU

2. Godkendelse af referat fra sidste møde den 21. september

Referatet blev godkendt uden bemærkninger.

3. Opfølgning på udredning vedr. afrømning af overjord

AAK har drøftet potentialet for at omdanne de uafgravede områder i mellemområdet til højmose med COWI's eksperter, som også har givet et estimat over hvor meget overjord der givet fald ville skulle fjernes. Efterfølgende har der været afholdt et møde med Pindstrup Mosebrug med henblik på at få en fornemmelse af omkostningen for dette arbejde som ikke er inkluderet i LIFE-projektet. Pindstrup vil undersøge det nærmere og vender så tilbage, men umiddelbart virker det ikke realistisk at nå det indenfor projektperiode eftersom der er tale meget store mængder jord/sphagnum. Dernæst ville det være hensigtsmæssigt, at have nogle resultater fra demonstrationsprojektet vedr. afrømning og udsåning af sphagnum inden et så omfatt-

tende arbejde sættes i værk. COWI's vurdering var, at selvom vandstanden bliver hævet som planlagt i LIFE-projektet vil det ikke forhindre, at man siden hen ville kunne fortage afrømning af overjord ved at midlertidigt at sænke vandstanden i delområder. AVJF vil under alle omstændigheder have en sådan stor aktivitet drøftet med deres naturråd eftersom de oplever, at der er delte meninger om sandsynligheden for succes ved at afrømme. Konklusionen blev at der arbejdes videre med den faglige og økonomiske problemstilling vedr. evt. afrømning af overjord, men med den nuværende viden er der ikke på den baggrund grundlag for at udskyde vandstandshævningen i disse områder.

4. Samarbejdsaftale

a. Opdatere fordeling af opgaver og økonomi

I forhold til udkastet drøftet på senest styregruppemøde er følgende ændret:

- Action D7 "Guided visits" er ændret til, at være en opgave som AAK løser med 75 % og AVJF med 25 % af midlerne.
- Midlerne til projektforbereelse, Action A2, fordeles med 20 % til AVJF, 40 % til NST og 40 % til AAK og ikke 10/60/30 som forslået.
- Action D1 "Informations boards" og Action D2 "Facilities for visitors" overtages af AAK bortset fra delprojekt omkring en boardwalk til Kællingbjerg som AVJF stadig står for.

Reviderede budgetskemaer blev udleveret.

b. Gennemgang af paradigmets enkelte bestemmelser

Fra LIFE-sekretariatets side er der stillet et paradigme for samarbejdsaftale til rådighed. Paradigmet tager udkastpunkt i Fællesbestemmelserne (Common Provisions), men andre lokale forhold kan også indarbejdes herunder aftaler vedr. økonomi. Udkast til samarbejdsaftale mellem NST og AAK blev udleveret med bilag. En række af de store spørgsmål vedr. finansiering, likviditetsstyring og bevillingsstyring har været drøftet tidligere og er nu skrevet ind i aftalen. Der skal laves en tilsvarende aftale mellem NST og AVJF. Udkastet væsentligste aftaler blev gennemgået.

Det blev aftalt at Søren hurtigst muligt skulle lave et tilsvarende udkast til aftale med AVJF. Derefter skal udkastene være i høring hos partnerne med en frist på 20. november. Evt. ændringsforslag fremsendes til Søren, som laver et nyt revideret udkast som forhåbentligt kan være godkendt af partnerne senest i forbindelse med besøget fra Astrale den 30. november.

5. Status på milepælsplanlægning

a. Høstermark Fenner

Denne aktivitet er teknisk set forholdsvis simpel at iværksætte. Pindstrup er lodsejer i området, men vil gerne medvirke til at lave arbejdet straks godkendelsen fra fredningsnævnet forligger.

b. Kontrol af rovdyr

I september blev den første mårhund fanget, hvilket var glædeligt og en indikation af at måden fælderne er konstrueret på og sat op på er hensigtsmæssig. Mårhunden er videregivet til det landsdækkende projekt og vil således indgå i arbejdet med at udrydde mårhund i DK.

c. Køb af jord

Jacob har kontakt til en lodsejer, som er interesseret i at sælge hele hans ejendom inkl. jord i projektområdet til den østlige dæmning, action C9. Det er en unik mulighed som kan tilvejebringe byttejord, som vil være afgørende for erhvervelse af resten af projektjorden. Derudover vil det give mulighed for at løse andre problemer i området vedr. mere jord til centeret og en mere hensigtsmæssig linjeføring af hegnet. At finde en samlet løsning er en krævende opgave, som fordrer tæt kontakt til implicerede lodsejere og derfor har der været afholdt et møde med en landinspektør som har stor rutine i at løse denne slags opgaver for at afklare, hvorledes han kan inddrages i dette arbejde.

d. Projektfolder

Et foreløbigt udkast til tekst blev udleveret med en opfordring til at komme med bemærkninger. Der indhentes 2 tilbud på opsætning, layout og print (20.000 stk.). Der laves også en engelsk version. Det tilstræbes, at folderen er klar til det offentlige møde den 13. december.

e. Øvrige

Naturpleje med græsning: Der er nedsat en arbejdsgruppe med AAK som tovholder der nærmere skal afklare det fremtidige behov og muligheder for at begrænse tilgroningen med træer i mellemområdet, udover de i LIFE-projektet planlagte krondyr. Gruppen havde første møde umiddelbart efter dagens styregruppemøde.

Spørgsmålet om hvorvidt der skulle være principielle modstand i EU LIFE mod udsætning af elge blev drøftet med udgangspunkt i tilbagemeldingerne efter spørgsmålet blev rejst ved platformmødet i Sverige i september. Der var enighed om at udmeldingerne ikke udelukker, at der i ovennævnte arbejdsgruppe kan arbejdes videre med en græsningsmodel, hvor elge også kan indgå, så længe LIFE ikke bidrager økonomisk. Men Astrale, og dermed EU LIFE, skal holdes underrettet om dette og når de faglige og myndighedsmæssige perspektiver forligger skal disse forlægges EU LIFE til orientering inden udsætningen sættes i værk. AJVF pointerede, at de i øvrigt også som lodsejer ønskede et veldokumenteret grundlag at træffe deres beslutning om en evt. udsætning af elge på.

Portlandmosen: AAK har undersøgt hvorledes erfaringerne med mest effektivt at slå genvækst af birk ihjel er. På den baggrund vil der blive opsat et mindre forsøg i Portlandmosen og i øvrigt tyder alt på at genrydningen skal sættes i værk i foråret 2012 med en opfølgende rydning i forsommeren samme år.

6. Arrangement med Lille Vildmoseforening vedr. pleje

Lille Vildmoseforeningen har i samarbejde med Jacob arrangeret en arbejdsdag (lørdag den 18. februar) hvor det primære formål er at bekæmpe

opvækst af træer på mosefladen. Arrangementet vil være åbent for alle og foreningen står for den praktiske afvikling.

7. Dato og udkast til program for offentligt møde

Datoen er fastsat til den 13. december på Mou Skole. Udkast til program blev gennemgået. Kirsten foreslog, at det projektt tekniske blev nedtonet og der i stedet blev lagt stor vægt på hvilket (højt) informationsniveau man kunne forvente at få fra projektet.

8. Dato og udkast til program for kick-off seminar med Tønder Kommune

Datoen er fastsat til den 31. januar på centret. Dagsorden bliver med fokus på det faglige vedr. højmoser og højmosegenopretning og evt. en besigtigelsestur til Tofte Fenne. Programmet udarbejdes i samarbejde med Tønder Kommune.

9. Besøg fra Astrale den 30. november

Astrale v. Camilla Strandberg-Panelius har varslet, at hun kommer på besøg den 30. november. Formålet med besøget er at sikre at projektet er kommet i gang, gennemgå tidsplanen, afklare spørgsmål og se projektarealerne. Alle partnere skal deltage dvs. Jacob, Roar og Søren.

10. Eventuelt

- Status på fredningsgodkendelsen: Anne Lise Fruelund forventer at en samlet ansøgning baseret på masterplanen kan fremsendes inden jul. Øvrige delprojekter som ikke er omfattet af den plan, herunder Birkesø, må fremsendes særskilt på et senere tidspunkt når de er detaljeprojekteret.
- VVM – møde med NST Aarhus: Den 17. november afholdes der et afklarende myndighedsgruppemøde med NST Aarhus som er overordnet VVM-myndighed.
- Kontakt til Agri Nord: Bendt har kontaktet Agri Nord's formand Carl Christian Pedersen med henblik på deres og en lodsejers deltagelse i en følgegruppe for projektet.
- Opstartsmøde med EU: EU kommissionen har indkaldt til opstartsmøde den 23. november i London, hvor nye LIFE projekter skal indføres i fællesbestemmelserne og hvor de nye projekter bliver præsenteret. Søren deltager.